

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1416

מסכת חולין ע"ג-ע"ט ♦ זבים ה', ב' - ה', ה'

בס"ד, כ"ז תמוז תשפ"ו

השבוע בגליון

- מה בין שטיבל לבית הכנסת?
- נשבע להתייעץ עם שני ידידים, ואחד מהם נפטר
- השוהה בפסח בארץ ישראל ובבעלותו חמץ בחו"ל,
- עובר על איסור חמץ?
- איסור חמץ לפי הבעלים או לפי החמץ

שימוש בחלה בעלת קצה חרוך לחם משנה

- שחיטת כבשים לצורך לימוד הלכות שחיטה
- שחיטת יונה ספק "טריפה"
- השוטח בהמות לצבא נכרים, צריך לברך?
- שחיטת בשר בשבוע שחל בו ט' באב
- ברכה אחרי השחיטה

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

בלי מילים

הם לא הכירו זה את זה.
הוא מירושלים והוא מהפריפריה.
האחד היה תלמיד חכם עצום, בקי בכל חדרי התורה.
זצ"ל.
האחר התודע ללימוד הגמרא עשרה ימים לפני
התרחשות המעשה, נרו יאיר.
אין כאן השוואה או נסיון ליצור מכנה משותף, אלא
מבט על הגמרא הקדושה, דרך שתי זוגות עיניים.
שלו ושלול.

נפתח בו. נרו יאיר.
היה זה בתקופה האחרונה.
הוא ניגש אל הרב מגיד השיעור. יראת כבוד נסוכה
על פניו.
לא מכבר, לפני ימים אחדים, הצטרף אל לומדי הדף
היומי. יותר נכון הצטרף אל לומדי הגמרא. הוא בן
שישים, וכמספר שנותיו כך מספר השנים בהן לא
פתח גמרא. עד... עד שהצטרף עתה אל הדף היומי.
- כבוד הרב, אפשר? שאלה?
- בודאי.
- כבוד הרב. אני רואה שאנשים מניחים סידורים על
הגמרות. זה מותר?
- כן, יקירי. על תורה שבכתב אין להניח תורה שבעל
פה, אך הסידור והגמרא בדרגה שווה המה, אין
מניעה להניח סידור על גמרא או גמרא על סידור.

בכנסים בהם נערכות שחיטות של כבשים, כדי להדגים את הלכות שחיטה ואת הלכות בדיקת
הבהמה לאחר שחיטתה, הנלמדות במסכת חולין, עומד השוחט ומברך בשם ומלכות את ברכת
השחיטה. השוחט אינו מיעד לאכילה את בשר הכבש הנשחט, מחמת תקנות הבריאות שנחקקו
על ידי השלטונות, הקובעות שאין לאכול מבשר בעל חיים שנשחט מחוץ לבית המטבחים.
לפיכך, יש לברר מדוע מברכים על שחיטת הכבש, כאשר הבשר אינו מיועד לאכילה גם אם
ימצא כשר.

נפתח בסוגייתנו. במשנתנו נקבע, כי שחיטת "טריפה" מטהרתה מידי נבלה. היינו: בהמה
שמתה הרי היא נבלה ואדם הנוגע בה נטמא. אך בהמה שנשחטה כדת וכדין, אינה נבלה, גם אם
היא "טריפה" שאינה ראויה לאכילה.

שחיטת יונה ספק "טריפה": מעשה ביונה שהיתה ספק "טריפה", ורש"י הורה לברך על
שחיטתה, שכן, די בכך שהשחיטה מתירתה מידי נבלה כדי שהשוחט יברך ("אור זרוע" ח"א הל'
כיסוי הדם סימן שפ"ז). הגאון רבי ברוך שמואל דזייטש זצ"ל ("ברכת חולין", שיעור א') כותב, כי ניתן
לבאר את שיטת רש"י על פי דרכו של הט"ז [הובאה לעיל במאמר "האם השחיטה היא מצווה?"]. שברכת
השחיטה אינה ברכת המצוות אלא ברכת השבת, ולפיכך, ניתן לברך על כל שחיטה בעלת
משמעות הלכתית. מאחר שדעתו של רש"י אינה מוסכמת, נפסק להלכה (רמ"א יו"ד סימן י"ט סעיף
א'), שאין לברך על שחיטה מעין זו [שהרי ספק ברכות להקל], ויש לברך על שחיטה שנועדה לצורך
אכילה בלבד, כלשון הפסוק (דברים יב/כא) "וזבחת... ואכלת", אשר ממנו למדו חז"ל שאין לאכול
מבהמה שלא נשחטה.

השוטח בהמות לצבא נכרים, צריך לברך? הלכה זו, עוררה שאלות הלכתיות רבות בעלי
מאפיינים שונים. הנה, יהודי שהיה ממונה על אספקת בשר לגדודי צבא נכרי, שאל את בעל
ה"שער אפרים" (סימן נ"ז), אם עליו לברך כאשר הוא שוחט בהמות עבור הצבא, תוך כדי שהדגיש
כי הוא "שוחט" בלבד, אך אינו יודע לבדוק את הבהמה לאחר השחיטה אם "טריפה" היא. הוא
השיב ליהודי זה, כי לא יברך על השחיטה, שהרי חכמים אסרו לאכול מבשר בהמה שלא נבדקה,
ושחיטה זו אינה נחשבת "ואכלת וזבחת" [עיין דעת תורה למהרש"ם ריש סימן י"ט, שיש סוברים, ששחיטה

צעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה ברלינר** ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ו
תנצב"ה
הונצחה ע"י חתנה ובתה
הר"ר **אבי ומאירה שנור** ה"ו

צעילוי נשמת

הר"ר **קלמן גורדון** ז"ל
ב"ר בנימין ז"ל
נלב"ע ערב ר"ח אב תש"י
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **חנה יהודית בלכר** ע"ה
ב"ר שבח ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט
תנצב"ה
הונצחה ע"י חתנה ובתה
הר"ר **אריה דודרה יעקבסון** שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת

הר"ר **בלע קידרון קינדרמן** ז"ל ב"ר אהרן ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשע"ז **תנצב"ה**
הונצח ע"י אשתו, ילדיו, נכדיו ונינו שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

זו נחשבת "ואכלת וזבחת", משום שאם הריאה נאבדה, וחכם מכריע שאי אכילת הבהמה הוא הפסד מרובה, מותר לאוכלה גם ללא בדיקה]. אולם, אם הוא בודק את הריאה, "ויכול להיות שגם ישראל יאכל ממנה מעט, צריך לברך" ("ערוך השולחן" שם, סעיף ב').

שחיטת בשר בשבוע שחל בו ט' באב: שאלה דומה הונחה על שולחנו של בעל ה"שבות יעקב" (שו"ת ח"ב סימן לו), על ידי יהודי שתפקידו היה לספק בשר לשר חשוב במדינתו, כולל בשבוע שחל בו תשעה באב, כמובן. מאחר שבשבוע זה נוהגים שלא לאכול בשר, היהודי שאל, אם עליו לברך על שחיטת הבהמות הללו, וגם בשאלה זו נחלקו הפוסקים.

בעל ה"שער אפרים" (סימן ס"ו) הורה, כי יש לברך על שחיטה זו, שהרי איסור אכילת בשר בתשעת הימים אינו מעיקר הדין אלא מנהג ישראל, הרי שהבשר נותר באכילה (שו"ת "פרי תבואה" סימן ס"ו). בעל ה"שבות יעקב" (שם) הורה לשוחט, כי אם הבשר הנשחט על ידו לא יתקלקל עד השבת הקרובה, או שיתכן שחולה המצוי במקום יאכל מבשר זה, אזי יברך על השחיטה, שהרי באפשרותו לאכול מבשר זה בהיתר. נמצאנו למדים, כי כל שחיטה שיש אפשרות מסוימת שיהודי יאכל ממנה, יש לברך עליה, אף על פי שמטרת השחיטה אינה עבור אכילה.

ברכה אחרי השחיטה: מפתיע לגלות, כי לדעת ה"אור זרוע" (ח"א הל' כיוסי הדם סימן שפ"ז), וכך פסק הרמ"א (שם), פעמים שיש לברך רק לאחר השחיטה! זאת, כאשר אדם שוחט בהמה שעוד בחייה התעורר ספק שמא היא "טריפה", אזי ישחטנה, ואם תמצא כשרה, יברך על שחיטתה (ועיין שם בביאור הגר"א שמקורו בירושלמי, וע"ע בש"ך ס"ק ג' וב"פתחי תשובה" שם).

דף עב/ב וכל העומד לחתוך כחתוך דמי

שימוש בחלה בעלת קצה חרוך ללחם משנה

הכל מכירים את ההלכה, כי בשבת "בוצע על שתי ככרות שלמות" ("שולחן ערוך" או"ח סימן רע"ד סעיף א'). ה"משנה ברורה" (שם ס"ק ב') מוסיף: "ועוגה שנשרפה קצת ועדיין לא נחתך ממנה, יש אומרים דיוצאין בו לענין לחם משנה". מאחורי המשפט הקצר והתמים הזה, מסתתר נידון הלכתי מרתק ביותר, שעליו נעמוד במאמר הבא.

כל העומד להחתך כחתוך דמי: לאחר שלמדנו את הכללים המפורסמים, "כל העומד לזרוק - כזרוק דמי" (פסחים יג/ב), "כל העומד לגזוז - כגזוז דמי" (כתובות נא/א), "כל העומד לפדות - כפדוי דמי" (בבא קמא עז/ב), אנו לומדים על "כל העומד לחתוך - כחתוך דמי" (חולין עב/א), שהוא חידוש מבית מדרשו של רבינא, ולפיו, חפץ שלם העומד להחתך, נחשב כחתוך מעתה. מכאן ועד ללחם משנה קצרה הדרך, כך בכל אופן קבע בעל ה"שער אפרים" (סימן א'), סבו של ה"חכם צבי".

בסימן הראשון של ספרו, מציג בעל "שער אפרים" שאלה שנשלחה לעיונו. יהודים אפו חלות לשבת, ואחת החלות נחרכה בקצה, כך שללא כל ספק גורלה נגזר להחתך ולא להאכל. מאחר שיש צורך בשתי חלות שלמות ללחם משנה, לכאורה, אין להשתמש בחלה זו, שהרי "כל העומד להחתך כחתוך דמי" והרי זה כאילו מונחת לפנינו חלה חתוכה.

ואם תאמר, מה עניין "כל העומד להחתך" לנידונו - תינח במקומות שבהם חובה לחתוך את החפץ לפי ההלכה, אזי חל הכלל כל העומד להחתך כחתוך דמי, שכן, **חובה** לעשות כן, וממילא גזירת החיתוך כבר טמועה בחפץ. אך במקרה שלפנינו, מדובר בעניין של טעם, ואנו מנחשים, נכונה, כי בעל החלה יחתוך ממנה את החלק השרוף, אך כל עוד לא עשה כן, מדוע להתייחס אל החלה כחתוכה כאשר אינו מכריחו לחותכה?

ובכן, ה"שער אפרים" נתן את דעתו על שאלה זו, והוא מאריך להוכיח, כי הכלל "כל העומד להחתך" תקף גם במקומות שבהם החפץ עתיד להחתך מחמת המציאות ולא מפני כורח ההלכה ובכל זאת, הוא קובע, רשאי בעל החלה להשתמש בה ללחם משנה, משום שלא נפסקה הלכה כרבינא, ש"כל העומד להחתך כחתוך דמי".

יש החולקים עליו וסוברים, כי פסקו של רבינא לא נדחה, ומכל מקום, הם אומרים, אפשר לקיים את מצוות לחם משנה על ידי חלה זו, כל עוד הקצה החרוך ראוי לאכילת אדם (שו"ת "מקום שמואל" סימן מ"ה). להלכה ראוי לכתחילה להמנע מקיום מצוות לחם משנה על חלה שקצה חרוך, אם אינו ראוי לאכילת אדם ("שמירת שבת כהלכתה", פרק נ"ה סעיף ז').

דף עה/ב משתא הוה שתי ושתיק ליה

מה בין 'שטיבל' לבית הכנסת?

תמיהה גדולה תמה הרשב"ש [בנו של התשב"ץ]. בית הכנסת הוא מקום קדוש, "מקדש מעט", וכיצד זה היו אמוראים שאכלו ושתו בבית הכנסת. אין זאת, הוא מסיק (שו"ת רשב"ש סימן רע"ד), אלא שהאמוראים הקפידו להשאר בבית הכנסת לבל יפסידו דברי הלכה שייאמרו בו בשעה שישהו מחוצה לו, כנאמר (ביצה כב/ב), "לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת", ולפיכך, הותר להם לאכול ולשתות בו. כמו כן, אם הלומד יזדקק לצאת מבית הכנסת כדי

לא נחה דעתו. **מבטו** לא סר מעיני מגיד השיעור, אבל על גמרא? **שוב** הסביר מגיד השיעור. יש תורה, יש נביאים, יש כתובים, יש משנה... ניסה להסביר את הסדר ואת ההשתלשלות. **לא** נחה דעתו.

אבל על גמרא? מותר ככה? בטוח שמותר? הרי הגמרא היא החשובה לנו ביותר... גמרא!!! **מגיד** השיעור הבין, כי אין מתפקידו לענות על השאלה הזו. הוא עד למעיין חיים המפכה בנפשו של היהודי. תוך ימים אחדים נקשרה נפשו בנשמת הגמרא, עד שהפך למגן על כבודה ולוחם למענה. **ללא** מילים, ללא הסברים. עשרה ימים של השתתפות בשיעור הדף היומי עשו את שלהם. המאור שבתורה.

הרב מגיד השיעור שהביא את המעשה לידיעתנו ציין: כמובן שניסיתי שוב להעמיד את הדברים על דיוקם ההלכתי. הוא שמע ונפרד בהדרת כבוד. לא נראה היה שהשלים לחלוטין עם הדברים. **ואולי** טוב לו שכן. אשרוי לו, שהדברים לא מתיישבים על לבו הנסער... **ונפשו** קשורה בנפשה.

ומכאן למעשה מרטיט שסיפר הגאון ר' אורי יסבלום שליט"א.

הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל היה מפורסם ביגיעתו בתורה. מסופר עליו כי שבעים פעמים למד את מסכת יבמות עם החברותא, הגאון רבי מיכל טיקוויצ'נסקי זצ"ל, בבית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד. עם סיום הפעם השבעים, הציע החברותא לעבור ללמוד מסכת אחרת, אך רבי צבי פסח השיב לו: עכשיו? כשהתחלנו לקבל טעם במסכת?...

וכך המשיכו ללמוד את מסכת יבמות עד שסיימוה מאה פעמים. או-אז עברו למסכת אחרת...

ביום מן הימים אירע אסון מחריד במשפחתו של רבי צבי פסח. ילדתו נלקחה לבית עולמה. הצער ניסר בעצמותיו ושיבר את נפשו, עד שבני המשפחה חששו לבריארותו.

כאשר שבו בני המשפחה האבלה לביתם, ניגש הגאון אל ארון הספרים, שלף כרך גמרא מהוה מן המדף, והחל ללמוד, כפי שידע הוא ללמוד, בחשק ובטעם, בהנאה ובהתלהבות.

בני המשפחה חששו כי צערו הרב גרם לו שישכח כי במצבו אינו ראוי ללמוד. אבלים אסורים בלימוד תורה. ניסו לרמוז לו, לומר משהו, אך הוא שקוע בתוככי הסוגיה, אינו שומע מאומה.

במשך חצי שעה שהו בני המשפחה במתח רב, מה אירע לראש משפחתם. והנה קם רבי צבי פסח ממקומו, סגר את הגמרא, והתיישב על הארץ כמנהג אבלים.

הביטו בו בני המשפחה, והוא הביט בהם, ולמראה ארשת פניהם התממה הסביר ברטט: בשעה שנכנסתי לבית הרגשתי כי ליבי עומד להקרע לגזרים. סכנת נפשות אמיתית ריחפה עלי. חשתי כי אני מסוגל לשאת את הצער הנורא על אובדן ילדתי תמותי.

קולו של הגאון האבל נישא ברמה כבת קול: והרי תורת ה' תמימה - משיבת נפש!!! המבינים אתם, יקירי? הרגשתי כי אני מוכרח לייצב את מצבי על ידי לימוד דף גמרא. עזרה ראשונה. למדתי דף גמרא, ותחי נפשי. חלפה הסכנה, ועתה הנני ככל אבל שאינו רשאי ללמוד. **ונפשו** קשורה בנפשה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בסדר זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף עג/ב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו גופת החייל נשארה שלימה

"ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" (שמות כב/ל). לא רק בבית, כותב ה"קול יהודה" יש לזוהר היטב במאכלות אסורות, גם ב"שדה", בדרך, שלא בתנאים הרגילים, גם כן יש להקפיד בכך...

בקשר לכך הוא מזכיר את הסיפור הידוע אודות העיירה שהעתיקה את בית הקברות, עקב דרישת השלטונות, ולהפתעת הכל נמצאו שני נקברים שלמים, גופו של איש צדיק וקדוש שגר שם בעבר, וגופו של חייל רוסי אחד. מיהו חייל זה? התברר שהלה הוא יהודי שגויס לצבא הרוסי, ומסר שם את נפשו על זהירות במאכלות אסורות. כשנודע למפקד פלוגתו על כך, הוא ציוה להאכילו בשר חזיר. משמאי - אחוז בו שני חיילים וניסו להלעיטו בעל כורחם, אלא שתוך כדי כך נחנק ומת (ילקוט חמישיאי, שמות).

דף עה/ב כל מלתא דתמיהא מיכר דכירי לה הפליאה היא סיבת ההשכלה

מכאן - כותב הגר"ח קנייבסקי שליט"א - מקור לחדש חידושי תורה: על ידי החידושים זוכרים את הלימוד, שכן "מלתא דתמיהא מיכר דכירי לה" (ספר זכרון, ח"ב). **ואכן** באחד משיריו כותב האבן עזרא: "הפליאה היא סיבת ההשכלה"!

דף עה/ב הכל מודים בקלוט בן קלוטה בן פקועה העגלים ההרוגים שנאכלו בחתונה

כאמור כאן בגמרא, אף על פי שבן פקועה טעון שחיטה מדרבנן, כאשר יש שני דברים מתמיהים, אין צורך בכך, שכן "תרי תמיהי מיכר דכירי אינשי" ולא יטעו להתיר בשר רגיל בלא שחיטה. **בעל** האור זרוע מספר, שבהזדמנות מסויימת נתקצבו בני פקועה רבים. רב האי גאון ציוה

לאכול ולשתות, הוא יתבטל מתלמודו. ברם, הוא מסיים: "ובדורות הללו שאינן כל כך שקדנים... אין ראוי לשתות, אלא לצאת לחוץ ולשתות".

תלמיד חכם, רשאי לאכול ולשתות בבית הכנסת לצורך לימודו: להלכה לא נפסק כדעתו, אלא כתב ה"שולחן ערוך" (או"ח סימן קנ"א סעיף א'), כי תלמיד חכם הלומד בבית הכנסת, רשאי לאכול ולשתות בו בשעת הדחק, ולדעת ה"מגן אברהם" (או"ח סימן קנ"א ס"ק ב'), אם על ידי אכילה מחוץ לבית הכנסת יתבטל מתלמודו, הרי זו שעת הדחק והוא רשאי לאכול בבית הכנסת ("משנה ברורה" שם ס"ק ז', ועיין "ביאור הלכה" שם, שכתב להקל לגבי שתיה גם לגבי מי שלימודו אינו קבוע).

התעוררות הקהילות למניעת בזיון בית הכנסת: ועינינו תחזנה, כותב ה"ביאור הלכה", כי העם נהגו להקל ולשתות בבית הכנסת, וככל הנראה, ההמון סומך על השיטות הסוברות, כי ניתן להתנות בעת בניית בית כנסת, שישתמשו בו גם לשימושים של חול (בה"ל שם בשם "ברכי יוסף", בסד"ה "אבל"). אולם, מאחר שהלכה זו אינה פשוטה כל עיקר, ואינה חלה בכל המקרים, לכל השיטות (ראה "שולחן ערוך" שם סעיף י"א, ו"משנה ברורה" וביאור הלכה שם), ומלבד זאת, יש דברים שבוודאי אסור לעשות גם בבית כנסת שהתנו שישתמשו בו לשימושי חול - התעוררו בקהילות שונות בדורות הקודמים, לכנות את בתי הכנסת שלהם "שטיבל", "קלויז", וכדומה, ועל ידי כך היה זה בית ועד לחכמים לכל צרכיהם, ולא דווקא לתורה ולתפילה, וממילא אין לו קדושת בית הכנסת (ראה "דברי חיים" ח"ב חו"מ סימן ל"ב, ו"פסקי תשובות" ח"ב סימן קנ"א אות כ"א).

היו אף אדמור"ם שהקפידו על כך, שהבימה תעמוד במרכז הקלויז בשעת קריאת התורה בלבד, כדי להדגיש שאין זה בית כנסת ("פסקי תשובות" שם).

בכל מקום תפילה, אין לנהוג בקלות ראש: ראוי לציין, כי גם במקום שלא חלה עליו קדושת בית הכנסת ובית המדרש, אין לנהוג בשחוק ובקלות ראש, משום שאין לנהוג בבזיון במקום שמתפללים בו ויש בו ספר תורה (עיין "פסקי תשובות" שם, עיין שם הערה 140).

דף עה/ב משמע שניהם כאחד

נשבע להתייעץ עם שני ידידים, ואחד מהם נפטר

גמרתנו עוסקת באחת המחלוקות הידועות שבתלמוד, אם "ואו החיבור" באה להפריד בין המילים שביניהן היא נתונה או לחבר ביניהן. נאמר בתורה (ויקרא כ/ט) "איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת, אביו ואמו קלל דמיו בו". לדעת ר' יאשיה, התורה חזרה ושנתה את עונשו של הבן, שאם לא היתה עושה כן, היינו מטילים עונש מיתה על בן שקילל את אביו ואת אמו גם יחד בלבד - "יקלל את אביו ואת אמו". ואילו לדעת ר' יונתן גם ללא הפסוק המיותר, די היה בקללת אחד ההורים כדי להמית את הבן, ולא היינו דורשים מהמילה "ואת", כי יש להגביל את מות הבן המקלל למקרה שיקלל את שניהם ביחד בלבד. בעקבות מקרה מעניין שהובא לפני הרשב"א, הוא גילה את דעתו שהלכה כר' יונתן.

מעשה שהיה כך היה. יהודי שקיצו קרב, קרא אליו את בנו מחמדו, וביקש ממנו להשבע כי לא ילווה ממון לאדם, טרם יוועץ בשמעון ובלוי ויקבל את רשותם. הבן נשבע כבקשתו של אביו, אך לימים הוא הועמד במצב מסובך שהועבר להכרעתו של הרשב"א. שמעון, אחד הידידים של אביו, שעמם הוא נשבע להתייעץ, הלך לעולמו. הבן לא ידע אם כעת די בהתייעצותו עם לוי לפני שהוא מלווה כספים, או שמא מאחר ששמעון כבר איננו, לעולם לא יהא רשאי להלוות כספים, שהרי אינו יכול לקבל את רשותו.

הרשב"א (שו"ת ח"ה סימן ר"ס) מסביר, כי שאלה זו תלויה במחלוקת ר' יאשיה ור' יונתן. כלומר, לדעת ר' יאשיה, כאשר הבן נשבע שיתיעץ עם שמעון ולוי, כוונתו היתה שיתיעץ עם שניהם גם יחד, ואילו לדעת ר' יונתן, די בהתייעצות עם אחד מהם. ומאחר שהלכה כר' יונתן, רשאי הבן להלוות כספים לאחר קבלת רשות מלוי.

מדברי הרשב"א עולה, כי הוראתו זו תקפה גם אם שמעון ולוי חיים וקיימים, שכן, הבן נשבע שיקבל את רשותו של אחד מהם בלבד. ואכן, כך פסק ה"שולחן ערוך" (יו"ד סימן רכ"ח סעיף מ'): "אב שהשביע את בנו שלא יוכל להלוות כי אם ברשות שמעון ולוי, מותר להלוות ברשות אחד מהם".

הט"ז (שם ס"ק מ"ט) תמה על פסקו של ה"שולחן ערוך". שהנה, ר' יונתן אינו חולק על ר' יאשיה ש"ואו החיבור" מאחד בין הדבקים והופכם למקשה אחת, אלא הוא טוען, כי פעמים ש"ואו החיבור" משמש כתחליף למילה "או" והרי זה כאילו כתוב "איש כי יקלל את אביו או את אמו". מעתה, כיצד ידע הרשב"א להכריע, שכוונת הבן בשבועתו היתה שיקבל את רשות שמעון, או את רשות לוי, שמא היתה כוונתו שיקבל את רשות שניהם גם יחד?

לפיכך, מסיק הט"ז, לא היתה כוונת הרשב"א אלא לכך, שוודאי לא התכוון הבן להגביל את עצמו להתייעצות עם שמעון גם לאחר מות... אמנם, אם היה נשבע באופן שאינו משתמע לשתי פנים, שלעולם יתייעץ עם שמעון, היה עליו להמנע ממתן הלוואות כל ימי חייו, אך מאחר שנשבע באופן המשמע לשתי פנים, ניתן לבאר את דבריו, שכל עוד שניהם בחיים, יקבל רשות משניהם, ואם אחד מהם ימות, יתייעץ עם הידיד שנותר בחיים. אכן, כך פסק הרמ"א (יו"ד סימן רט"ז סעיף ז'): "מי שהשביע את בנו שלא ילווה מעות לאחרים אם לא ברשות ראובן ושמעון ומת אחד מהם,

עולים על רכבת הלימוד

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד
 כנשיא 3029 *

חדש ראשון התנסות חינם

מותר להלוות ברשות האחד". לדעתו, איפוא, רק לאחר מות אחד הידידים, רשאי הבן להתייעץ עם הידיד שנותר בלבד.

דף עחא אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד

השוה בפסח בארץ ישראל ובבעלותו חמץ בחו"ל, עובר על איסור חמץ?

הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל ("משך חכמה" ויקרא כב/כח), עוסק בשאלה מרתקת, שיש לה השלכות גם לימי חג הפסח. כידוע, היום והלילה נכנסים ויוצאים בזמנים שונים על פני כדור הארץ. בשעה שהשבת פורסת את כנפיה על ירושלים, היא שורה זה שש שעות על הונג קונג, ואילו בניו יורק המסחר בעיצומו, השבת תכנס עוד שבע שעות. תופעה זו לכשלעצמה אינה מעוררת שאלות הלכתיות, אלא למי שמצליח לעבור ממקום למקום במהירות עצומה [ראה בהרחבה מאורות הדף היומי כרך ז' מסכת סנהדרין נח/ב במאמר "מדוע כל היהודים אינם שובתים ביחד?"] או כאשר שני גורמים המהווים שני מרכיבים של נתון אחד, נמצאים בשני מקומות שונים על פני כדור הארץ.

פרה פריסאית ועגל אתיופי: הנה, לדוגמא, התורה אוסרת לשחוט "אותו ואת בנו ביום אחד". אסור לשחוט בהמה ובנה באותו יום. מה דינה של פרה אתיופית שהמליטה עגל ולאחר מכן הוטסה היישר לפריז. בשעה שהשמש עדיין לא שוקעת בפריז, האתיופים שקועים עמוק בתוך הלילה. שוחט אשר יטול את האם הפריזאית וישחטנה ביום ראשון טרם שקיעת החמה, כאשר באותה שעה באתיופיה כבר יום שני, יגרום לשאלה מעניינת. כאשר נדון מתי מותר לשחוט את העגל נמצא, כי אם נסתכל על מקום שחיטת האם, הרי שהיא נשחטה ביום ראשון, ואין כל מניעה לשחוט את הבן לאחר מספר שעות, כאשר בפריז כבר יום שני. אך אם נסתכל על העגל, לפי מקומו, אמו נשחטה ביום שני, ומותר לשחטו ביום שלישי בלבד. בשאלה זו מכריע ה"אור שמח" כי יש להלך אחר שחיטת האם.

איסור חמץ לפי הבעלים או לפי החמץ: נידון מעניין זה, נוגע במישרין גם לחג הפסח. אסור ליהודי להיות בעליו של חמץ בימי חג הפסח. מה דינו של איש עסקים בני ברק שבבעלותו חמץ הנמצא בלוס אנג'לס שבארצות הברית. קיים פער של עשר שעות בין ארץ ישראל ללוס אנג'לס. כאשר בארץ ישראל השעה היא שש אחר הצהריים, בלוס אנג'לס השעה היא שמונה בבוקר. השאלה היא, מתי מתחיל איסור החמץ של יהודי זה, ומתי הוא מסתיים. אם נהלך אחר מקום שהותו של החמץ, כאשר הוא יישב בליל הסדר עם קיטל, יהא ברשותו חמץ והוא לא יעבור על כל איסור, משום שבמקום המצאותו של החמץ עדיין לא נכנס חג הפסח. אך אם נהלך אחר מקום שהותו של הבעלים, עליו למכור את החמץ לפי חלות חג הפסח במקום מגוריו.

ובכן, שאלה זו נתונה במחלוקת גדולה בין הפוסקים. יש אומרים, כי איסור חמץ מונח "אקרקפתא דגברא", היינו: על ראשו של האדם, ויש להלך לפי מקום שהותו (שו"ת "חסד לאברהם", מבוטשאטש, או"ח סימן ל"ה), ויש אומרים, כי מקום החמץ הוא הקובע (עיין שו"ת "עונג יום טוב" או"ח סימן ל"ו, ועיין שו"ת "ארץ צבי" סימן פ"ג).

יהודי בר אוריין שח לרבני בית מדרשונו, כי בשיחה עם בעל מפעל ענק לייצור מזון חמץ בארץ ישראל התברר, כי בימי חג הפסח בעל המפעל שוהה בארצות הברית. מיד עלה בדעתו של התלמיד חכם, כי מכשול אדיר מצוי כאן. שהרי, במוצאי חג הפסח החמץ חוזר לבעלותו של בעל המפעל, ובאותה שעה הוא שרוי עדיין בעיצומו של חג הפסח, ונמצא חמץ זה אסור באכילה לדעת חלק מן הפוסקים, שהרי חמץ שעבר עליו הפסח, ברשותו של יהודי, אסור באכילה! הוא פנה בזריזות לגוף הכשרות הפעיל באותו מפעל, שם מיהרו להרגיעו כי הם ערים לבעיה זו, ולפיכך, הם אינם קונים את החמץ מן הגוי בצאת החג, אלא למחרת היום.

להורגם בלא שחיטה ולאוכלם בסעודת חתונה, שכן, אף כאן יש שני דברים מתמיהים, ריבויים של בני פקועה, ועובדה זו שאכלום בחתונה... (אור זרוע ח"א סי' תמ"ה, ועיי' באנציקלופדיה לתלמודית, בן פקועה, 44).

דף עז/א התורה חסה על ממונן של ישראל למהר בתפילה - שלא להפסיד מוון

מעשה ונזדמן הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל לוורשה וביקר שם אצל האדמו"ר בעל החידושי הרי"ם מגור זצ"ל. הרבי כיבדו עד מאוד, וכשנפרדו ליווהו לרחוב. חיש מהר עברה השמועה בין החסידים כי גברא רבה בא לעיר עד כדי כך שהרבי חלק לו כבוד רב, ותיכף ומיד התמלא ביתו קהל גדול של חסידים שבאו להקביל את פניו. בתוך כדי כך, הוא עמד להתפלל מנחה, ולהשתוממות ההמון הרב, קיצר "הצדיק הליטאי" בתפילתו, וסיימה מהר מאוד, מן הראשונים ממש...

כשראה אותם תמהים על כך ענה להם: **ראיתי** כי אנשים רבים בטלים ממלאכתם עבורי. הסנדלר עזב את מרצעו, החייט הניח את מחטו, הנפח נטש את מפוחו, והסוחר סגר את חנותו. אם אאריך בתפילתי, הריני מפסיד ממונם של ישראל... ("הזהרו בממונן חבריכם", רמ"ז).

דף עח/א צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים

תפילה עבור חולה

בערוב ימיו, כשהיה כמעט ורתוק למיטתו, ביקש הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מאנשי ביתו כי יביאוהו אל הכותל המערבי. **הבינו** אלו כי מצבו החמור מניעו לבקש לבוא אל שריד בית המקדש בכדי לעורר רחמים על עצמו, ומילאו את בקשתו בחפץ לב, על אף הקושי הרב שהיה כרוך בדבר. **מה** נדהמו לראות את רבי חיים, בהגיעו אל הכותל, שולף מכיסו פתק שנמסר לו עם שמו של חולה, ומעיתר בתפילה עבור אותו אדם.

לעילוי נשמת הרב **גרשון שיין** ז"ל
בן הרב ברוך מרדכי ואסתר מיכלא ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט **תנצב"ה**
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

כלל ישראל מתאחד עם יצירת המוכת החדשה מבית מאורות: **קטע יומי מהוזהר הקדוש עם ביאור יהודי ותובנות מאורות לחיים**
בחוספת משנה והלכה יומית

ורגן בלבנו! מסתופכים מדי יום בהיכלו של רשב"י זוכים לחיים מאירים

ר' איד

תנא האלוקי רשב"י קורא לר:

גדולי הדורות גילו כי הוזהר הקדוש משתמש בלשון 'תא הוי', כי בלימוד מוסרי הוזהר מתגלה האור הזוכים לחזות בנועם ה' עין בעין

מבצע תשעה חודשים למצטרפים משי עד הבית 29.90 ש"ח

חודש ראשון חינם

להצטרפות *3764 רחיצו עכשיו

מבצע תשעה חודשים למצטרפים משי עד הבית 29.90 ש"ח